

Täysistunto

Tiistai 20.5.2025 klo 14.00—17.33

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työriitojen sovittelusta ja eräiden työtaistelutoimenpiteiden edellytyksistä annetun lain ja työaikalain 2 ja 19 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 14/2025 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 4/2025 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Edustaja Minja Koskela, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.02 **Minja Koskela vas:** Arvoisa puhemies! Hallitus on tuonut tänne saliin jälleen yhden työntekijöitä kyykyttävän lakiesityksen, jonka valmistelu on ollut täydellinen farssi — aivan täysi farssi jopa tämän hallituksen mittapuulla. Suomessa suojelutyön tarjoamisessa ei ole yleisesti ilmennyt merkittäviä ongelmia eikä epäselvyyksiä. Lakko-oikeutta on täällä osattu käyttää vastuullisesti lähes poikkeuksetta. Viime kaudella eduskunta kuitenkin edellytti, että valtioneuvosto selvittää suojelutyötä koskevat kehittämistarpeet. Mitään tällaista selvitystä ei olla tehty, eikä eduskunnan yksimielistä tahtoa olla näin ollen noudatettu.

Sen sijaan työministeri Satonen päätti ottaa kuuman linjan Etelärantaan ja elinkeinoelämän lobbareille ja toteuttaa heidän tahtonsa jokaista sanamuotoa myöten. Laki ei tässä muodossa kiinnity hengen ja terveyden suojaamiseen, vaan sillä pyritään mahdollisimman laajasti rajoittamaan lakko-oikeutta juuri lobbareiden sanelun mukaisesti. Kuten sosiaali- ja terveysvaliokunta totesi lausunnossaan, uudet hätätyötä koskevat säännösehdotukset lisättiin esitykseen lausuntokierroksen jälkeen ja ilman asianmukaista kuulemistä ja kolmikantavalmistelua. Miten tässä näin kävi? Ylen tietojen mukaan Satonen lähetti työnantaja-puolelle viestin, kuinka ”olisi hyvä varmaan käydä ihan sanamuotoja läpi”, kun esitystä työestetään.

Kun muissa Pohjoismaissa suojelutyöstä on pyritty sopimaan työmarkkinajärjestöjen välillä, Suomessa työnantajajärjestöt ja lobbarit laitetaan kirjoittamaan hallituksen esityksiä. Tällä tavalla ei saavuteta mitään kestävää eikä mitään tuloksellista, kuten tämän hallituksen aikainen katastrofaalinen työllisyyskehitys osoittaa.

Arvoisa puhemies! Pohjoismaisen työmarkkinamallin romuttaminen ja vihamielinen suhtautuminen järjestäytyneisiin työntekijöihin ei ratkaise ainoatakaan ongelmaa Suomen työmarkkinoilla. Se luo pelkästään uusia ongelmia, ja siitä tämä esitys on jälleen täydellinen esimerkki.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

15.04 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Hallitus teki ongelman asiasta, joka ei ollut ongelma. Ja miksi näin on? Suojelutyöasia on ay-liikkeelle aina kunnia-asia. Silloin kun työtaistelutoimenpiteitä laitetaan liikkeelle, siinä ensimmäisenä mietitään lakkorajat niin, että henkeä ja terveyttä ei uhata ja laitteita ei rikota — jos tätä hirveästi pelkistää. Tämä on ollut aina lähtökohtana, ja nyt kun meillä esimerkiksi 2000-luvulla, 2000—2023, on ollut noin 2 800 työtaistelua Tilastokeskuksen mukaan, niin sinä aikana kahdessa on ollut suojelutyöhön liittyviä ongelmia ja ne ovat olleet yhtä alaa koskevia. Nyt me teemme tällaisen lakipaketin, joka tulee ehkä yhdessä tuhannesta työtaistelutoimesta vastaan, ja siinä mielessä tässä ollaan kyllä hätävarjelun liioittelussa kaiken kaikkiaan tämän osalta. Tätä on pystytty sopimaan erittäin hyvin työnantajapuolen kanssa. Aina silloin, kun on huomattu, että suojelutyötarpeita on, ne on pystytty sopimaan, ja tämä on ollut sitä työmarkkinoiden yleistä käytäntöä.

Arvoisa puhemies! Tässä on myös monia muita näkökohtia, jotka tähän suojelutyöasiaan vaikuttavat. Eduskunta edellytti, että valtioneuvosto selvittää suojelutyötä koskevat kehittämistarpeet ja valmistelee tarvittaessa lainsäädäntöehdotukset, joilla suojelutyön järjestäminen turvataan ristiriitatilanteessa. Tällaista selvitystä ei ole tehty, vaan hallitus meni suoraan tähän lakiesitykseen. Siinä mielessä olisi näillä perusteilla, mitä tuossa jo aiemminkin totesin, tullut aika selväksi, että olisi kannattanut viedä se sitä tietä eteenpäin, jossa osapuolten kanssa olisi löydetty tässä ratkaisu ja haettu, niin kuin muissakin Pohjoismaissa, sisältö siihen tilanteeseen, jossa suojelutyötarpeita on.

Arvoisa puhemies! Tässä on myös lisätty aika paljon huolehtimisvelvoitteita palkansaajapuolelle. Työnantajapuolelle ei niinkään ole lisätty mitään velvoitteita. Tärkeätä olisi, että kun tällainen tilanne tulee nyt päälle tämän lakiesityksen myötä, niin työnantajapuoli lähtisi sitten oikeasti neuvottelemaan työntekijäpuolen kanssa suojelutyöstä ja siitä tarpeesta, koska työnantajapuolen nopea reagointi on tässä aivan välttämätön edellytys, jotta päästäisiin kunnon neuvotteluihin ja prosessiin tällaisessa tilanteessa.

Sitten on kokonaan lukunsa se, että jos näissä neuvotteluissa ei päästä ratkaisuun, niin missä pitäisi tätä kyseistä kysymystä sitten ratkoa. Tässä on viety se asia yleisiin tuomioistuimiin, yleensä käräjäoikeuksiin, ja se on väärä paikka sinänsä, koska heillä ei tällaista osaamista ole suojelutyön yksityiskohdista ja suojelutyöhön liittyvistä näkökohdista. Oikeampi paikka olisi ollut viedä tällaisessa tilanteessa asia työtuomioistuimeen tai sitten sitä ennen jopa johonkin tämmöiseen osapuolten sovitteluelimeen tai sovitteluhenkilön ratkaistavaksi, jolloin välttyttäisiin näiltä oikeuskäsittelyiltä. Että täällä on tämäntyyppisiä ongelmia.

Sitten on vielä lisätty tähän kokonaisuuteen hätätyökokonaisuus, joka sotkee vielä tätä tilannetta. Silloin kun tällaisessa tilanteessa ei päästä keskenään ratkaisuun ja tämä neuvotteluprosessi on kesken, niin sitten voidaan työnantajapuolelta ottaa hätätyötä käyttöön. Hätätyö sinänsä on tässä ihan väärä väline, koska hätätyö on toimenpiteenä sellainen, että se on ennalta arvaamattomiin tilanteisiin, kuten myrskyihin, onnettomuuksiin ja muihin tilanteisiin, tarkoitettu väline, jolla halutaan varmistaa toimintojen jatkuminen. Työtaistelutilanne ei ole ennalta arvaamaton syy.

Tästä syystä olemme esittämässä lakiesitysten 1 ja 2 hylkäystä ja sitä, että hyväksyttäisiin neljä lausumaa:

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2025 vp

1) ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto ryhtyy toimenpiteisiin oikeuspaikkaongelman ratkaisemiseksi siten, että lainsäädännöstä seuraavat mahdolliset oikeustoimet siirretään yleisistä tuomioistuimista työtuomioistuimeen.”

2) ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto ryhtyy toimenpiteisiin uuden suojelutyösovittelijaelimen perustamiseksi joko sovittelutoimen yhteyteen tai työmarkkinaosaapuolten yhdessä sopimalla tavalla.”

3) ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto ryhtyy toimiin pariteettiperiaatteen toimeenpanemiseksi niin, että lainsäädäntö koskisi työntekijöiden lisäksi työnantajia ja työnantajien yhdistyksiä.”

4) ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto ryhtyy toimenpiteisiin vähimmäiskorvaustason määrittämiseksi suojelutyöstä ja hätätyöstä.”

Tämäntyyppisiä lausumia ja sitten näitä kahta hylkäysehdotusta esitän. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Berg, olkaa hyvä.

15.10 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! Huomenna eduskunta ratkaisee, hyväksyykö se lakiesityksen, joka muuttaisi suojelutyötä koskevan sääntelyn luonteen perin pohjin. Kyse ei ole vain teknisestä järjestelystä, vaan kyse on koko työmarkkinajärjestelmämme perustasta, siitä, rakennetaanko yhteiskuntaa sopimalla vai säätämällä ylhäältä käsin.

Meillä Suomessa suojelutyö on toiminut. Yleislainsäädäntöä on täydennetty tapauskohtaisesti vain kahdesti viime vuosikymmeninä. Kummassakin tapauksessa, vuosina 2007 ja 2022, kyseessä oli terveydenhuoltoala ja yksittäinen, ajallisesti rajattu konflikti. Kummassakin tapauksessa eduskunta päätti, ettei tällainen tilanne saa toistua ilman parempaa valmistelua. Annettiin selvityspyyntö, ei lainsäädäntövaltuutta. Mutta mitä teki hallitus? Se jätti selvittämättä ja ryhtyi suoraan säätämään. Tässä vaiheessa on selvää, että koko lakiesitys perustuu oletettuun, ei-todennettuun ongelmaan.

Arvoisa puhemies! Lakiesitystä puolustetaan tarpeella turvata henkeä ja terveyttä uhkaavissa tilanteissa. Kuka ei tätä tavoitetta allekirjoittaisi, mutta juuri siksi lainsäädännön tulee olla täsmällistä, tarkkarajaista ja oikeasuhtaista. Nyt käsiteltävä laki on kaikkea muuta. Se on liian laaja, se on kirjoitettu epäselvästi, ja se kohdistaa velvoitteet vain toiseen työmarkkinaosapuoleen, työntekijöihin. Työnantajan toimet, olipa kyseessä työselku, lomautus tai muu toimenpide, jäävät kokonaan tarkastelun ulkopuolelle. Tämä ei ole neutraalia sääntelyä, vaan tämä on poliittista painostusta. Työoikeuden pariteettiperiaate eli osapuolten tasapuolinen kohtelu murennetaan tietoisesti.

Arvoisa puhemies! Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan tehnyt painavia huomioita. Se on kiinnittänyt huomiota sääntelyn väljyyteen, 13-kohtaisen suojelutyöluettelon epätarkkuuteen ja siihen, että esitys ei täytä perusoikeuksien rajoittamisen edellyttämää täsmällisyyden vaatimusta. Valiokunta jopa edellytti luettelon täsmentämistä ja ILO:n kansainvälisten velvoitteiden mukaista arviointia. Näitä ei tehty. Myöskään lakiesityksen oikeussuojakeinot eivät ole tasapainossa: Tuomioistuimelle annetaan poikkeuksellinen valta keskeyttää työtaistelu jopa ennen sen alkamista ilman vastapuolen kuulemistä. Tämä on oikeudellisesti poikkeuksellinen ja käytännössä hyvin ongelmallinen järjestely, joka tuo riskejä sekä oikeusvarmuuden että työmarkkinavakauden kannalta.

Arvoisa puhemies! Lakiin on lisätty sääntelyä myös hätätyöstä. Näennäisesti kyse on täydentävästä keinosta suojelutyön turvaamiseen. Käytännössä siitä on vaarassa tulla väylä kiertää lakko-oikeutta: jos työnantaja voi yksipuolisesti katsoa suojelutyön olevan riittä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2025 vp

mätöntä ja määrätä työntekijät hätätyöhön ilman ulkopuolista arviointia, ollaan harmaalla alueella, jolla työntekijän perusoikeudet jäävät vaille suojaa. Ja silti koko laista puuttuu määräys siitä, miten työntekijälle korvataan tällaisesta työstä aiheutuva haitta. Ei mitään mainintaa vähimmäiskorvauksesta, eikä takeita kohtuullisesta kohtelusta. Ehdotus, että korvauksen tulisi olla vähintään kaksinkertainen palkka, ei ole liioiteltu, vaan se on oikeudenmukainen.

Arvoisa puhemies! Meillä olisi ollut mahdollisuus tehdä toisin. Muissa Pohjoismaissa suojelutyöstä on sovittu pääsopimuksin työmarkkinajärjestöjen kesken. Hallitus olisi voinut koota osapuolet pöydän ääreen, määritellä yhdessä toimialakohtaiset tarpeet ja rakentaa kestävä mallin sopimiseen ja vastuullisuuteen pohjautuen. Sen sijaan valittiin yksipuolinen tie. Nyt hallitus esittää lakia, joka ei ole oikeasuhtainen, ei ole selkeä, ei ole tasapuolinen ja joka ei myöskään ole tarpeellinen.

Arvoisa puhemies! Tämä ei ole vain yksittäinen laki. Tämä on linjavalinta. Sillä linjalla työmarkkinaosapuolten vastuu ja mahdollisuus sopia kaventuvat ja valtio ottaa itselleen sen vallan, joka aiemmin on kuulunut neuvottelupöytiin. Eduskunnan on nyt tehtävä selkeä valinta: hyväksymmekö pysyväksi lain, joka perustuu poikkeukseen mutta kohtelee sitä kuin sääntöä, vai sanommeko selvästi, että suojelutyö on liian vakava asia tehtäväksi huonosti valmistellulla, epätasapainoisella ja oikeuksia kaventavalla lainsäädännöllä?

Arvoisa puhemies! Tätä lakiesitystä ei tule hyväksyä, mistä syystä kannatan edustaja Lylyn hylkäysesitystä ja lausumia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

15.16 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Suomalainen työmarkkinamalli on rikki. Sen rikkoi Petteri Orpon hallitus. Näin on tänään kuultu Teollisuusliiton valtuuston kokouksesta, ja valitettavasti se on tämän päivän ajankuva. Tässä on meillä nyt käsitelyssä niin sanottu suojelutyö- ja hätätyölaki, joka on ideologinen esitys, joka jälleen rajaa työntekijöitten lakko-oikeutta. Tämä esitys on ideologinen sillä perusteella, että olemme kuulleet useilta asiantuntijoilta, että tälle lakimuutokselle ei ole tarvetta. Hallituksen esityksessä myös suoraan myönnetään, että pääsääntöisesti nykyinen käytäntö on riittänyt turvaamaan välttämättömien tehtävien hoitamisen myös työtaistelutilanteissa.

Hallitus siis jälleen kurittaa työntekijöitä olan takaa, ja minua kyllä edelleen hämmästyttää se, että duunaripuolueeksi itseään mainostava perussuomalaiset hyväksyvät jälleen yksituumaisesti työntekijöiden oikeuksia heikentävän lakiesityksen. Te, arvoisat perussuomalaiset, lupasitte ennen vaaleja, että olette työntekijöiden puolella. Te myös lupasitte SAK:n vaalissa ja kyselyssä, että työntekijöiden lakko-oikeus turvataan sillä tasolla, millä se oli ennen vaaleja. Nyt te jo toiseen kertaan petätte tämän lupauksen rajaamalla jälleen työntekijöiden lakko-oikeutta. On kyllä röyhkeää politiikkaa, hyvät perussuomalaiset.

Arvoisa herra puhemies! Näillä edellä mainituilla perusteilla minä myös kannatan edustaja Lylyn tekemää lakiesitysten 1 ja 2 hylkäysesitystä sekä neljää lausumaesitystä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sirén, olkaa hyvä.

15.18 Saara-Sofia Sirén kok: Arvoisa puhemies! Tässä suojelutyötä koskevassa lainsäädännössä on kysymys ennen kaikkea ennakkoinnista, siis siitä, että varaudutaan hyvissä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2025 vp

ajoin ennakolta mahdollisiin poikkeuksellisiin, vaikeisiin tilanteisiin. Tämä on siis kaikki toimialat kattava yleinen lainsäädäntö, jollaista on kaivattu ja joka on varsin laajasti tuettu ja kannatettu ajatus.

Pitää paikkansa, niin kuin opposition puheenvuoroista on nostettu esille, että tämäntyyppistä lainsäädäntöä tullaan todennäköisesti tarvitsemaan äärimmäisen harvoin, mutta kysymys on nimenomaisesti siitä, että varaudumme ennakolta myös tällaiseen hyvin poikkeukselliseen tilanteeseen. Maailman myllerrys on sen suuntaista, että voi olla vaikea kovin hyvissä ajoin tietää, mitä erilaisia tilanteita edessämme onkaan. Me haluamme varmistaa, että yhteiskunnan toimivuuden, turvallisuuden, hengen ja terveyden kannalta kriittiset, keskeiset toiminnot Suomessa turvataan ihan kaikenlaisissa tilanteissa, ja tämä lainsäädäntö on osa tätä: jotta vältetään tilanteilta, joihin arvoisat kollegatkin ovat viitanneet, joissa kiireellisesti on jouduttu tuomaan eduskuntaan erillislainsäädäntöä tällaisissa poikkeuksellisissa tilanteissa.

Samalla, arvoisa puhemies, on tärkeää muistaa ja todeta, että työtaisteluoikeus on tärkeä perusoikeus ja se turvataan myös jatkossa. Kynnys työtaistelun rajoittamiseen tätä suojelutyötä koskevan lainsäädännön kautta on korkealla, ja sen turvaa erityisesti kolme keskeistä sanaa, jotka tässä laissa on määritelty, eli työtaistelu ei saa vaarantaa välittömästi, konkreettisesti, vakavasti niitä kriittisiä, keskeisiä, yhteiskunnan kannalta tärkeitä tehtäviä, joita tällä lainsäädännöllä halutaan suojata.

Aikaisemmin tällaista yleislainsäädäntöä ei tosiaan Suomessa ole ollut, ja nyt myöskin lausuntonsa antaneet perustuslakivaliokunta ja sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta pitivät perusteltuna ja tarpeellisenä, että tällainen yleislainsäädäntö suojelutyöstä laaditaan, koska aikaisemmin lainsäädännön puuttuminen on johtanut näihin muutamaan valitettavaan, hankalaan tilanteeseen, joissa, esimerkiksi hoiva-alan tilanteen ollessa kysymyksessä potilasturvallisuus on jouduttu varmistamaan kiireellisesti eduskuntaan tuodulla väliaikaisella lainsäädännöllä. Nämä tilanteet halutaan nyt jatkossa välttää ennakolta, ja siksi on tämä pysyvä lainsäädäntö nyt tänne eduskuntaan tuotu.

Kysymys on nimenomaan siis siitä, että varmistamme välttämättömät toiminnot aivan kaikissa tilanteissa, selkeytetään nykyistä tilannetta. Nykyinen lainsäädäntö on, niin kuin varapuheenjohtaja Lylykin totesi, pääosin riittänyt, mutta on ollut näitä poikkeuksellisia tilanteita, joihin nyt ennakolta halutaan luoda lainsäädäntöä, jotta jatkossa ei tarvitse näitä erityislakeja tänne tuoda.

Arvoisa puhemies! On noussut esiin tämä huolehtimisvelvollisuus, ja jatkossakin osapuolten on ensisijaisesti neuvoteltava. Myös tämän lainsäädännön myötä ensisijainen keino on hakea ratkaisuja neuvotteluteitse, mutta mikäli sopimukseen ei päästä, huolehditaan siitä, että työtaistelu ei vaaranna ihmisten henkeä, terveyttä, turvallisuutta, yhteiskunnan kriittisiä toimintoja.

On noussut esiin myöskin tämä hätätyö osana kyseistä hallituksen esitystä. Hätätyö on aivan viimesijainen keino, jota työnantaja voi käyttää kriittisten toimintojen turvaamiseksi. Se on myös korkean ja monen kynnyksen takana, mutta aivan viimesijainen keino.

Arvoisa puhemies! Puheenvuoroissa on noussut esille myöskin tämä prosessi, ja varsin tyypillisellä tavalla tätä esitystä on käsitelty. Taustalla on tämä lausuma, jonka eduskunta on aikaisemmin tehnyt ja edellyttänyt, että tarvittaessa lainsäädäntöä tarkennetaan. Tällä esityksellä hallitus vastaa myös tähän eduskunnan tahtoon, ja tätä esitystä on täällä hyvin kattavasti meillä valiokunnassa käsitelty. Saimme lausunnot sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnalta ja perustuslakivaliokunnalta, ja nimenomaan perustuslakivaliokunnan lausunnon

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2025 vp

pohjalta on tehty joitakin tarkennuksia tähän hallituksen esitykseen. Kaksi muutosta oli ponnien takana ja lisäksi vielä muukin muutos sinne otettiin mukaan huolellisen harkinnan jälkeen. Kaikkinensa valiokunnassa kuulimme yli 40:ää asiantuntijatahoa, jos en aivan väärin muista, ja näitä huomioita on tarkasteltu ja asiallisesti, kattavasti tämä lainsäädäntö valiokunnassa käsitelty.

Valiokunnan mietintöön sisältyy lausuma, joka on niin sanottu seurantalausuma. Sitä sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdotti, ja lisäksi työ- ja elinkeinoministeriö seuraa sääntelyn toimivuutta yleisellä tasolla.

Arvoisa puhemies! Tämä mietintö oli minun puheenjohtajakauteni viimeinen, joten samassa yhteydessä suuri kiitos valiokunnan jäsenille yhteistyöstä viimeisen kahden vuoden aikana. Erityinen kiitos varapuheenjohtaja Lylylle, jonka kanssa yhteistyö on ollut sujuvaa, asiallista myös näiden hankalien, vaikeampien kokonaisuuksien, monimutkaisten kokonaisuuksien keskellä, joissa meillä on ollut täysin erilaiset lähtökohdat ja näkemykset. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Oinas-Panuma,

15.25 Olga Oinas-Panuma kesk: Arvoisa herra puhemies! Ajattelen niin, että olisi viisaampaa olla tekemättä lakia kuin tehdä huonoa tai turhaa lakia. Keskusta ymmärtää taustan tälle lakiesitykselle hyvinkin, ja ymmärrämme myös, että yhteiskunnan pitää olla turvallinen ja toimiva kaikissa erilaisissa tilanteissa ja olosuhteissa, mutta ehkä hallitus on nyt ottanut käyttöön aika järeät konstit. Kun tämän lainsäädännön tavoite on ollut selkeyttää epäselvää oikeustilaa, niin mitä enemmän tätä lakia on päässyt möyhimään ja asiantuntijoita kuulemaan, sitä enemmän tuntuu siltä, että tämä lakiesitys ei ole lainkaan niin yksiselitteinen kuin sen pitäisi olla.

Keskustan työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaryhmä pitää hätätyötä koskevaa muutosta ongelmallisena. Sääntelyehdotus tuotiin esitykseen mukaan lainvalmistelun loppuvaiheessa, ja hätätyötä koskeva lakiesitys ei ole ollut lausuntokierroksella. Epäselväksi meille on jäänyt myös se, onko tämä hätätyötä koskeva lakiesitys ollut mukana lainsäädännön arviointineuvostolle toimitetussa aineistossa, jonka perusteella arviointineuvosto on tehnyt lausuntonsa.

Me pidetään hallituksen esityksen valmistelutapaa huolestuttavana. Sitä on kritisoitu täällä salissa jo aiemmin, edelliselläkin käsittelykerralla. Lainsäädäntötyön pitää olla johdonmukaista ja laadukasta, ja hätätyöhön liittyviä muutoksia ei voi pitää vain teknisinä muutoksina. Siksi hätätyötä koskevasta lainsäädännöstä olisi pitänyt järjestää lausuntokierros ja suorittaa asiaosaisten kuulemiset riittävän tiedon saamiseksi. Eduskunta myös edellytti selvitystä, mutta selvityksen sijaan me oikeastaan saatiin tämä lakiesitys. Hallituksen esitys on suojatyön osalta meidän nähdäksemme perusteltu, mutta hätätyön osalta laki ei ole tasapainossa eivätkä sitä koskevat säännösehdotukset ole riittävän tarkkarajaisia. Ongelmallista on, että hallituksen esityksestä ei selviä, millä perusteella tietyt toiminnot katsotaan välttämättömiksi ja siten hätätyöllä turvattaviksi.

Summaten keskusta hyväksyy siis ensimmäisen lain suojelutyön osalta, ja esitämme hylkyä tuohon toiseen lakiin eli hätätyön suhteen, joten, arvoisa puhemies, edellä olevan perusteella esitän keskustan vastalauseen 2 mukaiset muutosesitykset, eli esitämme toisen lain eli niin sanotun hätätyölain hylkäämistä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2025 vp

Ja vielä ennen kuin päätän tämän puheenvuoroni, haluan myös meidän valiokuntaryhmän puolesta kiittää puheenjohtajaa oivallisesta valiokunnan luotsaamisesta ja toimivasta yhteistyöstä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitala, olkaa hyvä.

15.27 Juha Viitala sd: Arvoisa herra puhemies! Nyt käsittelyssä oleva lakiesitys suojelija hätätyöstä ei vastaa siihen tarpeeseen, mitä tässä yhteiskunnassa tarvitaan. Yksinkertaisesti suomalaisilla työmarkkinoilla ei ole tarvetta näin rajuun esitykseen.

Suojelutyö ja hätätyö on monissa työtaistelutilanteissa tärkeitä, mutta niissä on muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta aina päästy sopuun oikein hyvin osapuolten kesken ja asiat on saatu sovittua, koska ihmishenkien ja ihmisten hyvinvoinnin suojeleminen on yhteinen intressi. Ei siitä juuri ole ongelmaa ollut. Tämä hallituksen esitys tuntuukin olevan hyvin poliittinen, ja tätä samaa ideologiaa me valitettavasti olemme tässä salissa jo kahden vuoden ajan nähneet valtavan paljon, elikkä yksipuolista lainsäädäntöä tehdään palkansaa-jien asemaa heikentääkseen.

Jos vielä muutama sana pohjoismaisesta työmarkkinamallista: Myös siitä on puhuttu valtavan paljon tässä parin vuoden aikana ja sieltä on tänne paljon kopioitu asioita, mutta nytten kyllä tämän lain yhteydessä sieltä on unohdettu kopioida asiaa. Nimittäin muualla Pohjoismaissa suojelutyökysymyksissä on sovittu työmarkkinajärjestöjen välillä niin sanotuin pääsopimuksin, ei ole tarvinnut viedä tällä tavalla lakiin.

Itse asiassa vielä toisin esiin myös sen tilanteen, että tätä hätätyötä on kuitenkin väärin käytetty myös suomalaisilla työmarkkinoilla. Olisinkin toivonut, että väärinkäyttötilanteisiin pyritäisiin puuttumaan sitten tarkemmin ja paremmin.

Eli kokonaisuudessaan tätä lakia ei tulisi kyllä säätää. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

15.29 Tuomas Kettunen kesk: Herra puhemies! Tosiaan toisessa käsittelyssä on työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö hallituksen esityksestä muutettavaksi työriitojen so-vittelusta ja eräiden työtaistelutoimenpiteiden edellytyksistä annettua lakia ja työaikalakia.

Kiitoksia edustaja Oinas-Panumalle hyvästä puheenvuorosta. — Ihan ensimmäiseksi, ettei unohdu, tulen kannattamaan tätä edustaja Oinas-Panuman tekemää esitystä elikkä tätä vastalauseen 2 mukaista esitystä.

Niin, puhemies, tässä on suojelutyö ja hätätyö käsittelyssä. Ja minkä takia tässä olem-me? Tosiaan viime vaalikaudella eduskunta laittoi lausumia, tahdonilmaisuja siitä, että tu-lee selvittää, että miten sitä suojelutyötä kehitetään. Kokonaisuudessaan nytten, kun käy-dään tätä lakiesitystä 1 läpi, elikkä suojelutyötä, niin tässähän ehdotukseen liittyvät valio-kunnan mietinnön muutokset ja korjaukset sekä tarkennukset ovat tarpeellisia ja ne selkiyt-tävät nyt tätä lakiesitystä suojelutyön osalta, mutta on kuitenkin, puhemies, huomioitava, että tässä eduskunnan vastauksessa, EV 105/2022, on hyväksytty seuraava lausuma, siis viime vaalikaudella: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto selvittää suojelutyötä kos-kevat kehittämistarpeet ja valmistelee tarvittaessa lainsäädäntöehdotukset, joilla suojelu-työn järjestäminen turvataan ristiriitatilanteissa.” No, hallituksen vuosikertomuksessa 2022 — tänään käsittelemme tässä salissa viime vuoden hallituksen vuosikertomusta — todetaan, että ”työ- ja elinkeinoministeriö tulee käynnistämään selvityksen, jolla selvite-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2025 vp

tään tarve lainsäädännöllä turvata sellaisen suojelutyön toteutuminen työtaisteluiden aikana, joka on välttämätöntä ihmisten hengen ja terveyden suojelemiseksi taikka omaisuuden tai ympäristön vakavan vaarantamisen estämiseksi. Selvityksessä tullaan ottamaan huomioon työntekijöiden työtaisteluoikeuden käyttöä tasapainoisella tavalla turvaavat seikat.” Tämä on siis hallituksen vuosikertomuksesta vuodelta 2022.

No, hallituksen vuosikertomuksessa 2023 todetaan: ”Työ- ja elinkeinoministeriö tulee vuoden 24 aikana käynnistämään lainsäädäntöhankkeen, jonka tarkoituksena on turvata sellaisen suojelutyön toteuttaminen työtaisteluiden aikana, joka on välttämätöntä ihmisten hengen ja terveyden suojelemiseksi taikka omaisuuden tai ympäristön vakavan vaarantamisen estämiseksi. Hankkeessa tullaan tasapainoisella tavalla huomioimaan työntekijöiden työtaisteluoikeuden käyttöön liittyvät tarpeet.” Siis tämä on hallituksen vuosikertomuksesta vuodelta 2023. Tätä eduskunnan edellyttämää selvitystä nyt ei ole tehty, vaan se on suoraan käynnistetty lainsäädäntöhanke. Tätä ei kyllä voi pitää asiallisena menettelytapana.

No, sitten tämän toisen lakiesityksen, elikkä hätätyö, 19 §:n muuttamisesta. Se on sen sijaan jo valmistelun osalta lähtenyt väärille jengoille. Puhemies, hyvät edustajat, me olemme lukeneet lehdistä, että tämä lainsäädäntötyö hätätyön osalta on saanut ihan värikkäitäkin käänteitä. Tässä esityksessähän ehdotetaan muutettavaksi työaikalain hätätyötä koskevaa 19 §:ää niin, että hätätyötä saisi teettää myös, jos työriitalain 8 d § 1 momentin 1—8 tai 11 kohdassa tarkoitettujen toimintojen keskeytymisestä johtuvan hengen, terveyttä, omaisuutta, ympäristöä, eläinten hyvinvointia tai kansallista turvallisuutta koskevan vahinko-seurauksen uhka on siinä määrin välitön, ettei sen aiheuttamista voida mainituissa laeissa säädetyillä eikä millään muillakaan kohtuullisilla keinoin välttää. Muutoksen tavoitteena on, että hallitus tämän esityksen mukaan täsmentää työaikalain mukaisen hätätyön ja uuden lainsäädännön keskeistä suhdetta ja selkeyttää epäselvää oikeustilaa.

No, keskusta pitää hätätyötä koskevaa muutosta hyvin ongelmallisena. Sääntelyehdotus on lainvalmistelun loppuvaiheessa tuotu mukaan tähän esitykseen, eikä hätätyötä koskeva lakiesitys ole ollut lausuntokierroksella. Epäselväksi on myös jäänyt se, onko hätätyötä koskeva lakiesitys ollut mukana lainsäädännön arviointineuvostolle toimitetussa aineistossa, jonka perusteella arviointineuvosto on tehnyt lausuntonsa.

Pahoittelen, puhemies, pitkä puheenvuoro, mutta puheenvuoroni alussa tuli selväksi, että kannatan tätä edustaja Oinas-Panuman tekemää esitystä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. Vielä jäi puolitoista minuuttia varaakin. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

15.34 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Kiitän myös valiokunnan puheenjohtajaa hyvästä yhteistyöstä — ja myöskin ryhmän puolesta sama kiitos, koska vaikka meillä on ollut erittäin vaikeita asioita tässä parin vuoden aikana käsittelyssä, niin silti asiat ovat olleet asioita ja me ollaan pystytty niitä käsittelemään erittäin hyvässä hengessä. Välillä vähän on ollut tiukempaa keskustelua, mutta kyllä tämä työskentely on ollut erittäin hyvää. Sillä tavalla me olemme saaneet kuulla riittävän määrän asiantuntijoita. Siihen on lähdetty, että kaikki oleelliset asiat halutaan tuoda siihen pöytään, ja se on ollut tässä mahdollista.

Olen tykännyt myös siitä ajattelusta, että erilaisia näkökohtia pitää tulla. Tässä lakiesityksessä ja mietinnössä, niin kuin aikaisemmissakin, on ollut se ongelma, että kaikki ne eivät ole tahtoneet välittyä mietinnön sisältöön. Hyvässä lainvalmistelussa pitäisi niiden

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2025 vp

kaikkien näkökohtien olla siellä ja sitten vetää niistä jonkunlainen johtopäätös. Mutta nyt on menty tällä tavalla, että aika tiukasti hallituksen esitysten mukaisesti mennään.

Tämä lakiesitys on ollut myös sellainen, niin kuin aikaisemmatkin työelämään liittyvät lakiesitykset, että työnantajat ovat tätä erityisesti kannattaneet ja työntekijäpuoli on vastustanut yksiselitteisesti. Tämä on ollut se jako, mikä näissä työelämälaeissa on tällä hetkellä ollut. Siinä mielessä toivoisin jatkossa parempaa tasapuolisuutta, että molemmat osapuolet pääsisivät niitä sisältöjä paremmin rukkaamaan.

Myös asiantuntijat olivat varsin kriittisiä hätätyön osalta. Siitä myös perustuslakivaliokunta antoi huomautuksen, että olisiko tämä nyt syytä tässä yhteydessä käsitellä. Ainakin kysymyksen tasolla sitä laitettiin meidät pohtimaan.

Se, minkä takia myös pyysin puheenvuoron, arvoisa puhemies, liittyy siihen, että tämä työriitalain kokonaisuus on aika ylimitoitettu. Täällä on 13 kohtaa. En nyt niitä käy tässä lukemaan, mutta ne käsittelevät enemmän kaikkia alueita ja kaikkia aloja käytännössä. Siitä, mitä täällä ei ole lueteltu, tietenkin tulee kysymys: onko niin, että jos ei ole täällä lueteltu, niin sitten se on katvealueella ja siihen ei näitä sääntöjä käytetä? Tämä on yksi ongelma näissä lakiesityksissä, kun tehdään yleislainsäädäntöä ja sitä yritetään kirjoittaa todella laveasti. Siinä mielessä olisi ollut viisasta, että tämä olisi viety osapuolten välillä neuvotellen eteenpäin ja sitä kautta haettaisiin ratkaisuja.

Itse epäilen, että tämä myös tuo aika paljon lisää riitoja, koska täällä tämä yleinen oikeusastetie on nyt tässä avattu. Minä veikkaan, että niitä tapauksia tulee olemaan. Se, mikä tässä on huonoa, on se, että kun se on käräjäoikeudessa, niin tällaisesta oikeuskäytännöstä ei pääse syntymään. Kun jokainen tapaus on yksityiskohtainen ja se pitäisi jotenkin viitekehukseen laittaa, niin sen pitäisi olla ehkä senkin takia työtuomioistuimessa, että syntyisi tällainen oikeuskäytäntö näihin kysymyksiin, jos näitä nyt sitten tällä tavalla halutaan viedä eteenpäin.

Sitten perusongelmana tässä on se, että työnantajapuolella eli toisella riidan osapuolella on mahdollisuus yksipuolisesti määritellä, mikä on tapauksittain tarvittava hätätyö, ja määrätä osallistuvat työntekijät työhön. Täällä on annettu yksipuolinen oikeus toiselle osapuolelle, ja myöskin se on tässä sellainen kohta, jonka tasapuolisessa lainsäädännön kehittämisessä ei kuuluisi näin olla näinkin herkässä tilanteessa kuin työtaistelun sisällä olevan työn teettämisessä.

Arvoisa puhemies! Täällä on myös tämä iso kysymys: suojelu- ja hätätyökorvaukseen puuttuminen tästä esityksestä. Silloin, kun oli potilasturvallisuuslain esitys täällä talossa käsitellyssä aiemmin keväällä 22, puhuttiin kokoomuksen johdolla kaksinkertaisesta korvauksesta ja perussuomalaisten johdolla kolminkertaisesta korvauksesta sellaisessa tilanteessa. Nyt, kun tämä lakiesitys on täällä ja vähän samasta asiasta puhutaan, ei ole minikäänlaista esitystä tässä. Olisinkin toivonut, että täällä olisi vähintään kaksinkertainen korvaustaso tällaiseen työhön osallistumisesta.

Arvoisa puhemies! Vielä lopuksi tässä puheenvuorossani: Merkittävä asia on myös se, että tässä työmarkkinaosapuolilla eli liitoilla olisi kummallakin puolella pitänyt olla oikeus sopia toisin tämän lain sisällöstä. Tämä on nyt pakottavaa lainsäädäntöä. Tämä on sillä tavalla huono, koska se alakohtainen tuntemus on siellä parempi, ja sitten jos halutaan alakohtaisia ratkaisumekanismeja rakentaa, niin myöskin toisinsopimismahdollisuus olisi tässä lainsäädännössä pitänyt ehdottomasti olla. Eli täällä lyödään nyt semmoista lainsäädäntöä Suomeen, joka on todella jäykistävää työmarkkinatoimintojen kannalta. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2025 vp

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.